

ראיון עם אברהם פריינטה מעפיל ב-יחיעם

מראיין : דניאל בר-אלי ביטון 10.12.2020 פתח תקווה

אברהם : נולדתי בשנת 1926 בעיר מכנאס במרוקו. אשתי מרגרט (מרגו) נולדה גם היא בעיר מכנאס בשנת 1929.

לבית הכנסת הגיעו שליחים מהארץ (בנלולו)¹. שדרשו בפני הקהל וסיפרו סיפורים על הארץ שעשו 'גריז' מתפוחי זהב. למדנו עברית ודקדוק בבית הכנסת תלמוד תורה שהיה נספח לבית הספר אם הבנים.²

התחיל לבעור בי הרצון לעלות ארצה ולאחר אירוסנו החליטה כלתי מרגו להצטרף אליי. התחתנו ביוני 1947. הוריה של מרגו התנגדו להחלטתה לעלות ארצה. המתנו עד 3.8.1947, יום ראשון,

ורק אז הודעתי לה שנוסעים לארץ. כדי למנוע מהוריה לשכנע אותה להישאר במכנאס.

מסענו לארץ התחיל ממכנאס נסענו באוטובוס לפאס ומשם ברכבת לאוג'דה העיר הקרובה לגבול

אלג'יר. שילמנו למבריח מוסלמי שיעביר אותנו את הגבול. הוא טיפס על גגות ואנחנו אחריו מגג

לגג עד שהגענו ממש לגבול אלג'יר. מכאן הלכנו ברגל לתחנת הרכבת במארג'ה עיירה בגבול מרוקו.

בחזית התחנה עמדו ג'נדרמים-שוטרים ואנחנו עברנו ביניהם ללא בדיקה. לעת ערב הגיעה הרכבת

רכשנו כרטיסים ובבוקר הגענו לעיר אלג'יר. שאלנו עוברים ושבים בצרפתית היכן רחוב באב אל

וואד והם כיוונו אותנו לשם. הגענו לרחוב שהיה רחוב מסחרי ומצאנו כ-80 יהודים שהמתינו לעלות

ארצה. לנו על המזדרכות. שהינו ברחוב כ-45 ימים עד ערב ראש השנה תש"ח. הועברנו למחנה

המעבר בבאראקי-שכונה או פרבר של אלג'יר. זה היה מחנה אוהלים. שהינו שם עד 24.12.1947.

באוהל שכנו חמש משפחות עם ילדים מרגו ואנוכי.

הייתה בעייה של אספקת מזון. לסעודה מפסקת בערב יום הכיפורים קיבלנו לחמנייה אחת לנפש.

כדי לשבור את הצום קיבלנו לחם שהחמיץ והתקלקל. והחברים לאוהל חילקו לנו את המזון מפני

שמרגו הייתה בחודש רביעי. כשהגיע סם אביטבול³ מפעילי ההעפלה למחנה באראקי קיבלנו

תוספת מזון- תפוזים ובטטה. זה היה יום ללא רעב עבורנו. למזלי הרע אזל לי הכסף שהבאתי מהבית שבו הצלחתי לקנות אוכל לרעייתי ההרה.

החורף התחיל ובסוכות אנחנו עדיין באוהלים. לילה אחד ירד מבול ואני ומרגו ישנו בפתח

האוהל נרטבנו עד לשד עצמותינו- ישנו בשלולית מים. נבדקנו בידי רופא יהודי מאלג'יר שנתן לנו

טיפות לשיכוך הרעב, לא היה ברור לנו אם הייתה לכך הצדקה. בבוקר למחרת התלוננו בפני

השליחים הארץ ישראלים של הסוכנות ואז העבירו אותנו למבנה גדול (לידו) שהיה קרוב לחוף הים.

ישבנו וחיינו במחנה ארעי הזה כשבועיים לאחר כישלון ניסיון ראשון לעלות על ספינה שזוהתה

על ידי השלטונות האלג'יריים והתרחקה.

במהלך תקופה זו היה אתנו דוד שלי אליהו פדידה ומשפחתו, הוא קיבל מברק בו הודיעו לנו שאבי

¹ יתכן ומדובר באליהו לולו נציג הוועד הפועל של ההסתדרות שכיננו היה לולו שביקר במרוקו באפריל 1947.

² אם הבנים הייתה רשת בתי ספר מסורתית-דתית ברחבי הערים הגדולות במרוקו, ראבאט, פאס, קזבלנקה מראש. צעירים למדו בה עברית.

³ סם אביטבול לימים אביטל היה ממארגני הפעילות להעפלה במרוקו.

משה פריינטה נפטר במכנאס. אמי נפטרה כבר בצעירותי. מנהל המחנה שאל אותי אם אני רוצה לחזור למכנאס אבל אנחנו העדפנו להמשיך הלאה.

מהשליחים קיבלנו דרכונים מזויפים ועלינו על האוניה - וילדובה- שהביאה אותנו למרסיי. שם חילקו אותנו לקבוצות מעורבות. בקבוצה שלנו היו פולנים ורומנים ומרוקאים ששמרו על כשרות. העבירו אותנו לחווה - למזון סט - בית מספר 7. בה חיכינו עד מרץ 1948. מרגו כבר הייתה בחודש שמיני. מוניתי לסגן מנהל המחנה. המנהל היה יהודי רומני שהפקיד בידי את רכישת המצרכים, הבאת הדואר ודאגה למקלחות עבור המעפילים כולם ברחוב ואליסאנס 24 במרסיי. ערב אחד נלקחנו מהחווה לחוף הים ובסירות הועברנו לספינה (נחשון) שהייתה ככל הנראה משחתת אנגלית ישנה. לאחר הפלגה קצרה המנוע שבק חיים, זה קרה ליד נמל פלרמו בסיציליה,⁴ איטליה. זרקנו לים את כל החפצים שהיו לנו שאפשר היה בהם לזהותנו כמרוקאים. בינתיים הגיעה הספינה יחיעם שגררה את ספינתנו המשותקת וקשרה גשר חבלים בו עברנו מהספינה השטוחה נחשון לספינה הגבוהה יחיעם. מרגו שחששה לעבור בגשר החבלים שמה מבטחה בי ובאלוהים. הוכנסנו לבטן הספינה. שם היו דרגשי שינה צפופים מאד. הפלגנו בכיוון תל-אביב במשך 21 יום. נעצרנו בידי האנגלים והעבירו אותנו למשחתת בריטית. חיטאו אותנו בדי די טי. הגברים הועברו לבטן המשחתת והנשים והילדים לחדרים. אחרי 24 שעות הגענו לקפריסין. וירדנו למחנה 55. שם פגשתי חבר ממכנאס שהציע לי להציג את עצמי כשייך להפועל המזרחי⁵ כדי שנקבל אוכל כשר. אחרי שהייה של שבועיים-שלושה הועלינו למשאית שהעבירה אותנו למחנה חורף 62/64 כשבוע לפני פסח. קיבלנו אוהל במשותף עם משפחה טוניסאית. והפרדנו באמצעות שמיכות את פינתנו. בערב פסח אמבולנס לקח את מרגו לבית החולים בלרנקה וברביעי של חול המועד 27.4.48 נולד בני משה. את הברית ערכנו בבית הכנסת במחנה. קיבלנו סופלמנט – תוספת מזון שמונה תפוזים. לפדיון הבן הכינה מרגו עוגיות - ג'ראוס – מפסטה שקיבלנו. במשך היום התינוק היה בבית תינוקות ובערב ישן עמנו באוהל המחולק עם משפחה אחרת.

אני הייתי נוטר וקיבלתי משכורת זעומה שבעזרתה קנינו בקנטינה מוצרים עבור בנינו. הנוטרות למעשה הייתה שמירה על חפירת מנהרות שנועדו להברחת מעפילים מהמחנה. שמרנו מפני שוטרים אנגלים שחיפשו כל הזמן מנהרות אלה.

מדי פעם ניגשתי למזכירות המחנה לבדוק מתי יגיע מועד עלייתי ארצה. ובכל פעם נמסר לי תבוא מחר. זאת למרות שלמעפילים עם תינוקות הייתה עדיפות ליציאה מהמחנות.⁶ כך נשארנו במחנה בקפריסין עד פברואר 1949 עת נסגרו המחנות ואחרוני המעפילים עלו ארצה. את משה התינוק הבאנו בפיילה, והוא שכב על ערימת סבונים שנאמר לנו כי הם חסרים בארץ. עליתי ארצה עם שני דולר והעבירו אותנו לבית עולים ברעננה. סוף הריאיון.

⁴ פלרמו עיר נמל שבה העמיסו ספינות מעפילים פחם בדרך לפלשתינה - א"י.

⁵ רוב המעפילים הזדהו פוליטית עם מפלגות ארצישראליות שפעלו בקפריסין.

⁶ ההסכם להעדפת עליית תינוקות ממחנות קפריסין נערך בין גולדה מאירסון- מאיר- לבין הממשל הבריטי והחל בנובמבר 1947 חזרו ארצה מאות מעפילים עם וילדיהם.